

DÉLVIDÉK

Verseczi társadalmi és közművelődési vegyes tartalmú hetilap.

Szerkesztőségi iroda: Versecz, laktanya-uteza 1054. szám — ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden küldemény és levelezés. A szerkesztőség számára a levelek és egyéb írásbeli közlemények különben özv. Kirechnerné felvételi és rendelő irodájában (az Andrássy-sétány és iskola-uteza sarkán lévő Kádics-féle házban) is átvételnek.

Előfizetési díj: Negyedévre 1 frt. 25 kr. — Félévre 2 frt. 50 kr. — Egész évre 5 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő: **Perjéssy Lajos**

Kiadó-hivatal: Kirechnerné-féle könyvnyomda Verseczen — ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetések, hirdetések és felszólamlások.

Hirdetési díj: A hirdetésekért járó díj legjutányosabban számíttatik. — Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr. — A nyilv. térben egy sor 10 kr. — A hirdetésekért kérjük pénteken délig beküldeni.

2. évfolyam.

Vasárnap 1893. évi július 23-án

30. szám.

A milleniumi kiállítás és a sajtó szerepe.

Budapest, 1893. július hó 20-án

Kormány és társadalom vállvetve fáradoznak azon, hogy az ezredéves jubileum emlékére létesítendő országos kiállítás minél méltóságosabb legyen. A főváros vezérférfiai, az összes társadalmi osztályok, a szellemi s a pénzügyi erőforrások matadorai versenyezve törekednek multbeli nagyságában s jelenkorbeli életképességében bemutatni a nemzetet. Az irányadó tényezőket aynyira elfoglalja és leköti az alkotás heve, hogy szinte érintetlenül s teljesen elárvultan teng az az érdekkeltő erő, a mely a vidéki és külföldi sajtó befolyásában rejlik.

Igaz ugyan, hogy kiállításunk alapvető mozgalmairól többé-kevésbé értesítve vannak a vidéki lapok is, és ezek, valamint a fővárosi lapok révén annyira-mennyire értesül ama mozgalmakról a nemzet vidéki intelligenciája; ez azonban még nem jelenti azt, hogy oly érdeklődést érezne a vidék, és mutatna is, aminőt hasonló körülmények közt s hasonló célok megvalósítása körül, ily nagy ünnepi aktus küszöbére érve, érez és mutat más államokban, ugyancsak a provinciális sajtó által serkentve. Amily fontos a vidéki sajtó által a kiállítás iránt

érdeklődésre hangolni azon milliókat, akikhez legfőbb a provinciális lapok jutnak el, éppen oly fontos a külföldi sajtó megnyerése s általa a külföldi társadalmi tényezők érdeklődésének fölkeltése.

Kétségtelen tény az, hogy a legtöbb kiállítás, köztük az 1885. évi budapesti országos kiállítás csekély látogatottsága a vidék és a külföld részéről s nem éppen jelentéktelen anyagi deficitje egyedül abból az okból eredt, hogy előzőleg, jóval a megnyitás előtt sem a vidéki, sem a külföldi sajtó nem foglalkozott velük oly mértékben, mely képes lett volna jelentékenyebb érdeklődést kelteni.

Jól tudjuk, hogy e körülmény nem kerülte ki sem kereskedelmi miniszterünknek, sem államtitkárának, mint a kiállítási országos bizottság elnökének, illetve alelnökének figyelmét. Amde míg egyrészt lehetetlen, hogy emberfölötti munkájuk közepette minden részletre kiterjesszék figyelmüket, másrészt oly fontos ez a körülmény, melyet nem lehet elég nyomatékosan hangsúlyozni: azért a kiállítás két vezértényezőjének, Németh Imre igazgatónak és Gelléri Mór titkárnak különös éber figyelmébe ajánljuk azt, nehogy oly szűk körre szorítkozzék kiállításunk érdekkeltő ereje, aminőre az 1885. évi kiállításé kuperodott.

Nem elég, hogy nemzeti erők mult s jelen látképe legyen összehordva, hanem az 1885-iki eljárásnál jobban gondoskodni kell arról is, hogy összetoborozva legyen ott a vidék és a külföld népe is.

Az 1885. évi kiállítás erkölcsi deficitjét abbau látjuk, hogy az voltaképpen látványosság volt a főváros lakossága számára; ebből eredt aztán az anyagi deficit. Szerintünk legelső sorban érdeklődésre kell birni a vidéket s vele egyidejűleg a külföldet. E feladat oly jelentős és oly nehéz, mint akár a maga kiállítás létrehozása. A vidék lakossága rendkívülien nehézkes, annyira, hogy a vidéki lapok szerkesztőinek temérdek érvet, lelkesítő közleményt kell, még pedig előzőleg s huzamos ideig közzétenniök, — míg arra az elhatározásra birják a vidéki közönséget, hogy fölkeresik a kiállítást. A külföld lakossága meg nem nehézkes ugyan, de a mi viszonyaink iránt előítéletes. Hónapokig kell ott az eszmék, érvek s reklámok ezreinek megjeleniök, míg viszonyaink szerénysége s keleti jellege felől táplált tévhitükön erőt vesz a felkeltendő érdeklődés

Azt pedig, hogy a külföldi társadalom egyáltalán tudomással sem bir kiállítási terveinkről, sajnálattal tapasztaltuk nemcsak Német-, Franciaországban és Angliában,

Tárca.

Évzáró beszéd.

(Irtta és a verseczi községi főreáliskola zárónappélyén, elmondta Buday József főreál. isk. igazgató.)
(Vége)

Nézzük már most meg „községi főreáliskolánkat“ jelen állapotában, — az ősi épület mely haldan a tanintézetet kívül még az elemi népiskolának is hajlékul szolgált, időközben egy egész új tornacsarnokkal kibővítve, már négy év óta kizárólagosan a reáliskola céljaira szolgál; van ez időszent az igazgatóval együtt 12 tanára, hozzájuk számíthatók a különböző hitfelekezetek hitoktatói és a segéd tanítók; vannak jól berendezett fizikai, természetrajzi, kémiai s a t. szertárai, jó hírek örvend s a haza ezen exponált vidékén bebizonyította életrealóságát. Most azon ponton áll, hogy a magyar kormány állami kezelésbe veszi által, e szándék az országgyűlés előtt már be van jelentve. (Lásd a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr a közoktatás állapotáról szóló utolsó jelentését).

Azóta a szerződés a város részéről és a magas Miniszteriumok részéről már aláírva és helyben hagyva; ezek szerint, a város a mostani épületet az elemi iskolának adván, átadja az ezek számára három év előtt épített 30.000 frt. új di-szes épületet óriási telkével, s a hozzá 17.000

forintért vásárolt két új háztelekkel! az épületet a helyben hagott tervek szerint 60.000 frtba kerülő új épületekkel kibővíti, az iskola felszerelésre 15.000 frtot fizet képzésben, s fenntartásához évenként 6000 forinttal fog járulni.

És most kérdezem, mélyen tisztelt hallgatóim-tól, van-e közöttük csak egy is, ki ezen újabb tehéket sokallaná?! Dehogyan van; hisz Önök épen jelenlétük által bizonyítják, hogy tanintézetünk barátai, s örvendenek velünk együtt annak gyarapulásán! De a városi közönségben sincsen ellenkező! van magyar, van két német, van szerb helyi lapunk, mindegyik örömmel hirdette a város új határozatait, egy ellenmondó hang sem emeltetett a polgárság részéről, mert mindnyájuk előtt közös oajtásként lebeg a műveltség megszerzésére irányult törekvés, mindnyájukban köztudomássá vált hogy a lakosság erkölcsi és szellemi, sőt, mondjuk ki, anyagi fejlődésének, haladásának valódi megindítója az iskola s mindnyájukban köztudomássá vált, hogy a magyar hazában csak úgy boldogulhatunk, ha egyenlően lüktet szívünk dobbanása, ezt pedig csak is a magyar kultúra megteremtése és biztosítása által érhetjük el. Szándékosan említettem magyar hazát, magyar kulturát, — mert habár különböző ajkúak is városunk lakosai, nincs közöttük egy sem, ki ha komoly nyilatkozatra kerül a sor, magát jó patriotának, tehát magyar hazafinak ne vallaná.

Mélyen tisztelt Hallgatóság! Mióta a magyar

nép e hazát elfoglalta, — pedig annak van már innen onnan ezer éve, — élete folytonos küzdelem volt. Küzdenie kellett külelenséggel, hogy véren szerzett örökségét megtartsa! küzdenie kellett bellelenséggel, hogy legfőbb kincsét, szabadságát, alkotmányos jogait megőrizhesse, e küzdelmeiben hű segítő társai voltak azon népek, kiket itt talált; kiket testvéreként keblére ölelt ölelte tart, vagy kik időszakonként e hazába beköltözvén, sorukat az ő sorsával egybekötötték; mert hiába! sajtósága ez hazánkunk, hogy ki a Duna Tisza vizét issza, ki e hon keblén termett kenyérrel táplálkozik, a megpróbáltatás napjaiban, vagy mikor a hon határait átlépi, magyarnak vallja magát. Nem mondom, hogy egyszer másszor nem volt testvéri összejövés, azt is külelenség szította, hogy testvéreinket maga hasznára kizsákmányolhassa s a köztünk támadt zavarban halászhasson. — A fegyveres harcok korszaka lezajlott ugyan, de a magyarok önlétérti küzdelme folyton tart. Most a béke fegyvereivel, a tudomány a művészetek az ipar a szorgalom fegyvereivel kell küzdenie, hogy fenttarthassa magát, no, meg számos eselszövénnyel s különféle külföldi invázióval kell szembe szállania, hogy helyét Európa népei között megtarthassa. De valamint századokon át véres küzdelmeiben megmutatta a magyar nép, hogy harszi erényekben egy népek sem áll mögötte; ugy a mostani szellemi tusában sem hagyja magát az utolsó helyre szorítani. — E küzdelem mindenütt folyik a hazában,

de még Ausztriában is, az internacionális érdeklődés hivatott tüzhelyeinél: a szerkesztőségek körében.

Még elég idő van, hogy e fontos tényező megnyeressék s igénybe vétessék. Nemcsak hisszük, de megvagyunk győződve, hogy az intézők mihamarább számolva a mondottakkal, sietni fognak a közreműködését megnyerni annak a fontos tényezőnek, amely kellő tapintattal s ügybuzgalommal képes is, hivatott is az erkölcsi és anyagi sikert biztosítani az óriási áldozatokkal kísért kiállítás részére.

Semmelweis-émlék.

Semmelweis J. Fülöpöt manapság az orvosok már az egész világon a gyermekágyi láz kóroktana és gyógyítása lángeszű megalapítójának ismerik. Ismerik és nagyrabecsülik tudományos munkásságát és tanításának messze kihatását az emberiség javára. Semmelweis az emberiség jölteveje lett, mert az ő tanítása életeket ment meg. Ő a fiatal anyák védőangyala. A mióta az ő tanítását követjük a vajadás nehézségeiben, a gyermekágyi lázban való megbetegedés és elhalálozás elenyészően csekély azokhoz a hekatombákhoz képest, a miket még ő elhullani látott, korszakot alkotó fölfedezése színhelyén, a bécsi kórházban; a halál pusztítása ily természetes aktusnál az ő lelket annyira elszomorította, hogy nyugtot nem talált, a míg fáradhatlan kutatásában e szörnyű baj igazi okának — a fertőzésnek — a nyomára nem jött.

A lángész sorsa azonban rajta is beteljesedett.

Semmelweisnek az életben nagy fölfedezéseért vajmi kevés elismerés jutott; de jutott annál több küzdelem, mert tanításáért sokat kellett harcolnia, heves támadásokkal, bántó kritikákkal kellett szembeszállnia, a minnek izgalmai idővel megtörték lelki erejét és korai sirba döntötték.

Egy negyed századig idegenben porlottak hamvai. Két éve kerültek a hazai földre, szülőhelyére, székes fővárosunk temetőjébe, a hol a főváros tanácsa az ő emlékének megörökítésére alakult bizottság kérésére már is díszes sír helyet jelölt ki és engedélyezett porainak utolsó

annak minden pontján, itt Verseczen is; a mi főreáliskolánk jelene is, viszonyítva a multhoz, ez új honfoglalásnak egyik nyert csatája. Versecz város törvényhatóságának élén álló kormányzó férfiak, a város polgársága, Önök mélyen tisztelt Halgatóim, — kik örömtől dagadó kebelükkel vesznek részt mai ünnepélyünkön — vívták ki azt, mi kik e tanintézetben az ifjúság tanításával, nevelésével, vezetésével foglalkoztunk, szerény és serény közharcosok voltunk s vagyunk nehéz vállalkozásukban.

Mélyen meghajlok e nemes város polgárait különösen az annak kormányán álló férfiak előtt, mert megértették a kor intő szavát, hogy a tudomány hatalom, s félre téve minden más érdeket a tudomány, a közművelődés, a haladás számára, nehézségekben e tanintézetet alapították, még nehezebb időkben gyámoltották, ápolták, s válságos viszonyok között azzá fejlesztették a mivé lett. Ha a magyar haza halás szívvel emlékszik meg a honalapító Árpád diadalmairól, nem fog megfélemlkezni Versecz polgárainak áldozatkész működéséről sem. Ő az első évezred alapkövét vetette meg; Versecz polgárai a második évezred fundamentumait segítették megépíteni.

Most pedig engedjék meg, hogy néhány szót intézzek növendékeinkhez. Kedves ifjak! Úgy magam mint a többi tanár urak, buzgón törekedtünk arra, elméteket műveljük, hazafias érzelmeket keltsünk fogékony szívetekben; mint jó barátok sokszor intettünk hozzátok buzditó, serkentő szót. Ti vagytok a haza reményei, ti vagytok az élet ama nagy munkájának, mely a férfiú vállán nyugszik melytől a haza a nemzet jövő boldogsága függ, leendő munkái s ha mi, kik azt jelenben teljesítjük, ki-dőlünk, egykor folytatói. Szívem kimondhatlan örömeire szolgált, midőn ez évben, az egyik osztályban, ugyan e gondolat felett elmélekedtünk és azt találtam mondani: „sokat enyhített a mai kor a haza bajain, de valamennyit nem szüntetheti meg; egyik társatok így kiáltott fel: „jó, hogy nem végezhetnek el mindent, mert mi maradna akkor ne-

nyugvó-helyül. Semmelweis emlékének méltó megörökítésén működő e végrehajtó bizottság a budapesti tud. egyetem orvosi karának kiküldött képviselőiből és a budapesti kir. orvos-egyesület kijelölt néhány tagjából alakult meg. E bizottság a megállapított program keresztülvitelén már régebben dolgozik és egy internacionális, a világ előkelő orvosaiból alakított komité segítségével a külföldön a gyűjtést Semmelweisnek Budapesten felállítandó emlékszobrára már megindította. Most itthon kívánja ugyanazt tenni és első sorban az orvosokhoz, Semmelweis kártársaihoz fordul azzal a kéremmel, hogy karolják fel lelkesen ezt az ügyet, az ő saját ügyüket — mert Semmelweisban a tudós orvost fogja dicsérni az emlékére állított szobor, a sírjára emelt kő és a szülőházára alkalmazott emléktábla, a miknek létrehozatalán fáradozik a bizottság — és nemcsak az ő fillérekkel járuljanak Semmelweis alakjának meg-elevenítéséhez, de működésük körének minden családjában is legyenek szivesek a mellékelt gyűjtő-ívet köröztetni, hogy az anyák haláljuk egy csekélyke részét lerohassák ama férfiú emlékének, a kinek köszönhetik, hogy nyugodtan nézhetek és nézhetnek a szülés nehéz órája elé.

Amde az orvosokon kívül egyenesen a nagy közönséghez is fordul a végrehajtó bizottság, mert jól tudja, hogy örömmel fog adózni filléreiből ama legnagyobb magyar orvosnak, a kit messze földön mindennütt — a magyar nemzet dicsőségére — az egész emberiségére jöltevejének ismernek el.

A gyűjtött összegeket a végrehajtó bizottság pénztárosához: Elischer Gyula dr. úrhoz, Petőfi-tér 1. sz. a. méltóztassék juttatni.

A gyűjtés eredményéről a végrehajtó bizottság a lapokban részletes kimutatást fog adni s egész működéséről 1884-ik évben Budapesten tartandó VII. nemzetközi közegészségi és demográfiai kongresszus alkalmával remél leszámolt hatni, a mikor Semmelweis nagy jelentőségű internacionális részvétel mellett óhajtja megünnepelni.

Budapest, 1893 június hóban.

A Végrehajtó Bizottság:

Kézmárczky Tivadar,

elnök.

Dirner Gusztáv, Elischer Gyula, Berczeller Imre,

I. titkár. pénztáros. II. titkár.

IV. Hatvani u. 9. IV. Petőfi-tér 1.

Bókai A, Gebhardt L, Liedmann M, Navratil I,
Bruck J, Högyes E, Mihálikóvics G, Réczey I,
Foer J, Korányi Fr, Möller K, Tauffer V.

küük! Akár csak ama nagy Sándort hallottam volna, mikor apjának Fülöpnek azt mondá: „Atyám! ha te az egész világot meghódítod, mi marad akkor nekem! Adja Isten! hogy ez a szellem mindnyájukat eltöltse, s készüljétek komolyan elő jövő élethivatásokra, hogy annak teljesen megfelelhettek: különösen ti, kik mint érett férfiak ez intézetből távoztok, ne feledjétek el az itt nyert oktatást, tegyétek azt gyümölcsözővé, legyen bennetek erő és akarat a munkára, legyetek a szó teljes értelmében emberek mindég, minden időben s minden körülmények között, szeressétek a hazát, mert a nagy világon e kívül nincsen számotokra hely, áldjon vagy verjen sors keze, itt élnetek és halnotok kell! Budapest, József.

Anyámhoz.

Ne küldj el többé magadtól,
Én szerelmem, jó anyam,
Oh hadd éljek, hol születtem,
Az egyszerű kis tanyán.

A fényes termek légköre
Megöli az én lelkemet —
Rozsant szalmafedél alatt
Szegénynek szültél engemet.

Ne küldj el többé magadtól,
Haladatlan a nagy világ.
Koszorúnál többet ér a
Kertünkben nyíló kis virág.

Legyen másé hir, dicsőség,
Egyém a boldog öntudat:
Hogy van még hely a nagy világon,
Hol megpihenhet hű fiad.

Ne küldj el többé magadtól,
Gyógyítsd be szívem mély sebé —
S ringasd egy szép álomba el
A szenvedések gyermekét.

Farkas Géza.

Napi hírek.

Esküvő. Renger Frigyes a verseczi férfindalárda karmestere a mult csütörtökön vezette oltárhoz Wátz Ferencz közs. isk. tanító leányát Ernesztin k. a. Sok szerencsét az új párnak.

A pancsovai polgármesternek. Péter Pálnak a király ministeri fogalmazói czimet és jelleget adományozott. Mint most értesülünk, a pancsovai polgármester otthagyja állását és a belügyminiszteriumban foglal el fogalmazói állást. Pancsováról már f. hó 29-én távozik. Péter Pál távozását, minthogy kilencz éven át ügybuzgón vezette a város ügyeit, mély sajnálattal fogadta a lakosság.

Egy orvos 50 éves jubiliuma. Nagytikványi levelezőnk írja a következőket: „Minden pompa és feltűnés nélkül töltötte be Hausknecht Ferencz kakovai körorvos folyó hó 5-én 50 éves jubileumát. Egész életén keresztül szerény hivatásának élő ember volt, s nem csak közegészségügynek volt gondos ápolója, hanem a közgazdaságnak is. Működési területén ő volt az a ki az eke szántást megkezdte s a lóhere és búza termesztést is. Eletrajza a következő: Hausknecht Ferencz kakovai körorvos született 1817 nov. hó 19-én Sebészeti okmányát elnyerte 1843 év Julius hó 4 én 1843—1848-ig Olmützi orvos 1848—1851-ig katona orvos az Olmützi katonai kórházban működött 1851—1854 városi orvos Bodensadtban (Morvaország) 1854—1858-ig Szászabányán és Kakován 1858—1862 Székási körorvos volt 1862—1885-ig gyakorló orvos volt. 1886-évig mint tb. járási orvos szerepelt s miután 1860-ik évben, Krassován még járás orvos nem létezett a Krassovai és Oraviczei járasokban működött éjjel nappal, hogy hivatásának meg felelhessen. 1885-évtől kezdve mint kakovai körorvos működött.

H.
Nátafalussy szerzetes marad. Azon felmerült hírekkel, szemben, hogy Nátafalussy Kornél, a nagyváradi tankerület főigazgatója a rendből kilépne: Nátafalussy maga nyilatkoztatja ki, hogy e hírből semmi sem igaz, s hogy ő élete végeig a rend tagja óhajt maradni.

Hieronimi belügyminiszter és a délvideki sziniszövetkezet. A négy exponált város, u. m. Versecz, Lugos, Pancsova és Fehértemplom által alakított „Délvideki magyar sziniszövetkezet“, mint azt lapunk előző számában már jeleztük, mindinkább erősödik, s mint a körülmények mutatják életképes és üdvös intézménnyé fog fejlődni. Nevezett városok ezen mozgalmá, hogy már magasabb helyeken is felköltötte az érdekeltséget — arra mutat azon a szövetkezet tagjai előtt bizonyára nagy örömet keltő leirat, melyet Hieronimiy magy. kir. belügyminiszter Ó Nagyméltósága intézett július 10-iki kelettel Rudnai Nikolits Sándor Versecz és Pancsova városok főispánjához. Nevezett leirat szerint Ó Nagyméltósága a vidéki magyar színészek államsegélyezésére a folyó 1893. évre törvényhozásilag megszavazott 10.000 forint összegből az említett délvideki városokban működő magyar szintársulatot is bizonyos összegig segélyezni óhajtja azon indokból, mert a beérkezett felterjesztésekből tudomására jutott nevezett városok érdekeltségének azon mozgalmá, hogy ugyan egy magyar társulat működjék a szövetkezett városokban és ez által a magyar színügy életképessége ezen vidéken is biztosítható. Mielőtt azonban ezen ügyben végleges határozatot hozna a miniszter, felhívja R. Nikolits főispánt, hogy a szövetkezet ügyének jelenlegi állása felől bő tájékoztató jelentést terjesztszen fel. A Miniszter ezen leiratát nagy hálával és lelkesedéssel fogadták a szövetkezet tagjai, s ezen magas istápolás újabb impulzust fog adni arra nézve, hogy a szövetkezés ügye állandó gyökeret verjen és megszilárdyljon.

Kinevezések és változások a csanádi egyházmegyében. Magyary Pál lelkiigazgató kinevezetett az elkolcs- és lelkipásztorkodástan helyettes tanárának, Kovács Sándor helyettes tanár kinevezetett a dogmatika rendes tanárává, Bichler János perjamosi segédlelkész kinevezetett székesgyházi szónoknak, Volk Mihály józsefvárosi segédlelkész Tz.-Imre fineveldei praec-

bandatus lett, Nitz Miklós dettai segédlelkész coadjutor lett Torontál-Szécsányban, Róka Ignác nagybecskereki segédlelkész áthelyeztetett Szeged-Rókusba, Reichmeier Vilmos Torontál-Szécsányból Karánsebesre, Frank Károly Karánsebesről Nagy-Becskekre. Az ujmisések között mint káplánok disponáltak: Bartl Ferencz Temesvár Józsefvárosba, Ferch M. Dettára, Karl József Perjámosra, Kristofcsák Ferencz Krassovára, Schipper János Pankotára és Schummer Rezső T.-Hidegkútra.

A természetes gyógymódot és testápolást követők verseczi egyesülete a f. hó 17-én tartotta meg alakuló közgyűlését, mely alkalommal a az ideiglenes tisztikar és választmány következőleg alakult meg: Elnök: Dr. König Armin; Alelnök: Rottler Ferencz; Pénztáros: Gábor István; Titkár: Czvetler Ferencz; Választmányi tagok: Adler Miksa, Florián György, Frank Ede, Gergács A. Georgievics Milan, Mihajlovits J. Neukomm Ferencz, Neukomm Gyula, Neukomm Károly, Sternberg József, Trucz a Demeter, és Weiner János. Az aláírási ív az egyetbe belépni kívárók számára Gábor J. nagytözsdéjében van kitéve.

A verseczi iparosok dalárdája augusztus hó 13., 14. és 15. napjain 10 éves fenállásának megünneplésére dalárünnepélyt rendez, melyre a délvidék összes dalegyleteit meg fogja hívni. A rendezőség azon kérelemmel fordul a polgársághoz, hogy a vendégek elszállásolása céljából ingyen lakásokat sziveskedjenek felajánlani.

A verseczi lövészársulat ez idei királylövészeti f. hó 23., 24., 25., 26., 27. és 29-én fogja megtartani. Szerdán este 8 órakor, vagy kedvezőtlen idő esetében Csütörtökön a megvilágított céltáblára fognak lövöldözni. A kitűzött díjak igen szépek és értékesek.

Hangverseny és táncmulatság. A főreáliskolai ösztönij alap javára, tanuló ifjúságunk f. hó 29-én hangversenyt és táncmulatságot rendez a „szőlővenyigéhez” címzett vendéglő nagy termében, melynek műsora a következő leendő: Schubert: „Marche militaire”, zongorán előadja ifj. Hirsehl Ignác. „Szerb ötös ének”, éneklők: Gerencsevits Gy., Rigvitsky S., Hyurits M., Paunkovits Gy., Thokin Radomir. Schiller: „Das verschleierte Bild zu Sais”, szavalja Stanescu F. Kücken: „Gute Nacht, fahr wohl mein treues Herz”, zongorakísérettel éneklő Rezuca Luiza kisasszony.

„Szeget szeggel”

egyfelvonásos vígjáték Kisfaludy Károlytól.

Személyek:

Villányi Bálint, földesúr	Gyurits M.
Liza, leányai	Pataky Gizella k. a.
Póli, leányai	Benedek Herm. k. a.
Tóházy Lajos, kapitány	Grenian A.
Tóházy Eged, ügyvéd	Stanescu F.
Domonkos, uradalmi tiszt	Rigvitsky S.
Villányi Inasa	Fitz S.

Jegyárak: I. rendű zártszék 1 frt, II. rendű zártszék 70 kr., belépőjegy 50 kr., diákjegy 30 kr. Hölgyek kéretnek egyszerű ruhában megjelenni. Kezdeté 8 órakor. — A sikerültnek ígérkező mulatság iránt előkelő koreinkben nagy az érdeklődés.

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyesülete, mint az előző években, úgy az idén is közvetíti a cseregyermek elhelyezését — tisztelettel felkérjük egyelőnk tagjait, s a t. cz. közönséget, hogy ezen vállalkozásában az egyesületet gyámolítani segítsenek. Bizonyos számú kosztos gyermekek elhelyezéséről is gondoskodik az egyesület. A cseregyermek ügyében jelentkezni lehet Dr. Seemayer Károly egyl. elnöknel, vagy Perjéssy Lajos főreálisk. tanár, egyl. titkárnál (Laktanya-uteza 1054. sz.).

A hadkiegészítő kerületek változása. A katonai rendeletek tárában új változások vannak elrendelve a hadkiegészítő parancsnokságra vonatkozólag. Így a 83. hadkiegészítő kerület többé nem a 7. hadtesthez, hanem az ötödikhez fog tartozni Krassó-Szörény megye allitaskötelesei ezután nem a 83., hanem a 43. hadkiegészítő kerülethez, Versecz város és Temes megye a 61. kiegészítő parancsnoksághoz és Pancsova város, valamint Torontal megye a 29. hadkiegészítő kerülethez tartozik.

Zitara hangversenyt rendezett Binder Ferencz, Mayr Karolina k. a. közreműködésével a múlt kedden a „Milleker szálloda”-ban. Az

egyed számok szabatos előadása után sok tapsot arattak az ügyes ziterajátékosok.

A helybeli rendőrkapitányi hivatal mult féle évi kimutatásából felemlítjük a következő adatokat: Befolyt 2837 ügyirat, melyből elintéztelenül a félev végén csak 67 maradt. Iparengedély kiadott 44, és 48 czég töröltetett a sorból; hangverseny, táncmulatság stbre 106-szor adatott engedély, melyekből bélyegdíj czimén 190 frt. folyt be. Tűzeset 13 volt. Befogatott 120 egyén.

Nagybecskerek és a délvidéki színiszövetkezet. Nagybecskerek városának képviselőtestülete a mult napokban tartott közgyűlésén dr. Brájer Lajos indítványára egyhangulag elhatározta, hogy belépni ohajt a délvidéki színiszövetkezetbe, melyben eddig Lugos, Fehértemplom, Pancsova, és Versecz vannak. A szükséges lépések megtételével Krsztics polgármester mint a színügyi bizottság elnöke bizott meg.

A verseczi Pantaleon nagy vásár augusztus hó 4., 5., 6. és 7-ik napján fog megtartatni. A mennyiben 3-án hetivásár van, a szarvasmarhák felhajtása már ezen a napon is megengedtetik.

Agyongázolt gyermek. Ismét egy elszomorító példa arra nézve, mint megy nálunk országszerte ezer és ezer gyermek tönkre a miatt, hogy a szegény szüle nem helyezheti el gyermekét bizonyos menhelyeken, hol elég felügyelet van rájuk. Horváth József napszám 4 esztendő kis Antal nevű fia a mult csütörtökön délután 5 óra tájban felmászott a lakásuk előtt megálló terhes szekér hátulsó kerekére. A kocsis nem vette észre a gyermeket, se az édes anyja, ki a kocssal diskursust folytatott. A nehéz teherrel megrakott kocsit megindult és a kis gyermek a kerek alá került, melyek fejét a sző szoros érelmében összezúzták és lapították, úgy, hogy abban a pillanatban elszált belőle a lélek. Városunk elhatározta két gyermekmenhely felállítását, meg is vette már a szükséges épületeket, de azok még nincsennek berendezve. Ez eset is bizonyítja, mily nagy szükség van azokra.

Felemlt tandíjak. Más államokban a tandíjakat egyre apasztják, ellenben minálunk egyre emelik. Csáky Albin vallás és közoktatási miniszter egy a napokban kelt rendeletével a reáliskolában és a ginasiumokban is felemlte a tandíjat hat forinttal, Eddig 18 frt. velt a reáliskolákban, ezentul lesz 24, és 24 forint volt a ginasiumokban, ezentul lesz 30 frt. Ha jobban tetszik: 60 korona. A miniszter úr a folyó kiadások növekedésével okolja a tandíj felemlését.

A legolcsóbb barometrum. A veronai Bolletino agrario folyóiratban egy gazdaember sok évi tapasztalat után azt írja, hogy a legcsalhatatlanabb és legkevesebb költségbe kerülő időjós: a piócza. Az állatot félliteres, bőnyaku palackba kell tenni, valami gyérzsalu szövettel kötvén be az edény száját. — A vizet havonként háromszor változtatjuk. Ha a piócza összecsaparodva hever a fenéken, szép idő lesz; ha a víz színén vagy éppen a vászon alatt csugog, 24 vagy 48 óra után esni fog. — Ha a vízben mozgolódik, kisebb nagyobb élénksége szerint, többé-kevésbé erős szél lesz. Ha nyugtalanul görcsösen ficzkandózik, nem leve helyét, bizonyos az égiháboru. Ezek a tünetek pontosan megmutatják az időjárás változásait, mert a piócza még érzékenyebb barometrum, mint a halak, a melyekre szintén erősen hat a levegő minden mozgalma.

Mióta viselnek a nők a nadrágot. A párisi Figaro válaszul erre az érdekes kérdésre. E válasz szerint már a római hölgyek is viseltek „pantalont”, a mint azt a Pompejiben talált holttettekben lehet bizonyítani; valamint viseltek azok a nők is, kik a mimodrámban szerepeltek. (Cicero de Off. I. 35.) A női nadrág tehát nem oly modern öltözködarab, mint sokan hinnék. A gallus római nők is viseltek. A tizenegyedik században; mint Viollet-Le-Duc írja, a „hölgyek táncznál alsónadrágot viseltek.” Vezellio és Bertelli Péter emlékiratai szerint a velencei félvilági nők odahaza szerettek nadrágot járni, XIII. Lajos idején a nők elhagyták a nadrágviselést, XVI. Lajos alatt lovagias alkalmával öltözték fel; gyakran még ilyenkor sem. A következő században is megkoczkáztatták a hölgyek úgy is, mint szamar hátán, hogy szokottnál többet aruljanak el. Arnould Zsófia balesete alkalmával Caylus gróf udvarias verseket irt arról, a mit látott. De meglakolt érte, mert több szép barátja, mielőtt jelenlétében számára szállt volna, alsónadrágot kért. Persze erre is irt költeményt és keservesen panaszkodott a tulzott óvatosság ellen. Bacha-

umont emlékirataidan megemlékezik Maison-neuve kisasszonynak. 1763. máj. 3-án a szinpadon történt kalandjáról, mikor az elesett színésznőt zajosan megtapsolták a szobán forgó öltözők hiánya miatt. Taps jutott Bellecournének is, ki társnőjét betakarta. Sem az operában, sem a Comedie Francaisecen nem ismerték a „pantalont” és csak Camargó táncosnő hozta be, hogy a saját találmányu kurta balletruhák veszedelmeit kikerülje. Társnői leikesen fogadták a kurtaszoknyát, de a nadrágot megvetették, Kacagtak Camargo skrupulusain. Utóbb azonban a rendőrség kötelezővé tette a nadrágot azok számára, kik kurta szoknyában játszanak. A krinolin divat elterjedésével az alsónadrágok viselése is általánossá lett. — Mostanában már minden nő visel nadrágot — legalább télen.

Gyertyámos község szegedi konviktusa. Az 1893/4. iskolai évre az intézetbe való felvételt illetőleg f. é. július hó 31-ig Gyertyámoson Róser Adám intézeti elnöknel írásbelileg jelentkezhetni. A gondnokság határozata folytán a felveendő növendökek száma 60-ról 100-ra emeltetett és pedig 60 növendéket havi 10 frtnyi és 40 növendéket havi 12 frtnyi ellátási költség mellett. A gondnokság fentartja magának a jogot saját belátása szerint a növendéket az olcsóbb vagy felemlt fizetési helyre felvenni, minek következtében a folyamodványban említett, hogy a folyamodóknak a fenti intézkedéshez alkalmazkodni kötelességök. A felvétel feltételei következők: 1. Minden növendékért beiratási díj fejében 12 frt. egész évi (10 havi ellátásért pedig 100 frt. illetve 120 frt); havi előleges részletekben, továbbá orvosi gyógykezelés butor elhasználati díj fejében évi 3 frt. 2. Minden növendék az alább megnevezett ruházattal, eszközökkel és ágyneműekkel legyen ellátva: a) egy téli és egy nyári öltözettel b) 2 pár cipő vagy csizmával. c) 1 pár papucsos, d) 6 drb inggel, e) 4 drb alsó nadrág, f) 6 drb asztali kendő, h) 4 drb törölköző, i) 6 pár kapcza vagy harisnya. k) 1 drb ruhakefe, l) 1 drb fésű, m) 1 drb fényesítő, mázólo és sárkefe, n) 1 drb fogkefe, a) ágyneműek: vankos. paplan és 2 drb lepedővel. — Megjegyzendő, hogy kalap, vagy sapka helyett, mint új növendék az intézeti kucsmát viselni köteles, melyért csekély díj fizetendő. Miután az intézet legfőbb célja a magyar nyelv terjesztése, abba csakis nem magyar ajku szülök gyermekei vetetnek fel és pedig Temes, Krassó-Szörény stb. megyékből is. Miután 6 intézeti nevelő állás is betöltendő, felhivatnak mindazon tanulók, kik felsőbb osztályokba járnak, hogy kérvényeiket szintén aug. 1-ig az intézeti elnökhöz beküldjék. Ingyenes ellátás mellett kötelesek a fiatal növendékekre felügyelni és magukat az intézeti alapszabályoknak alávetni. A kérvényhez az utolsó évi iskolai bizonyítvány, egészségi állapotról s újraoltásról szóló orvosi bizonyítvány, valamint 20 kros levélbélyeg is csatolandó.

A „Délvidéki kárpát-egyesület” mint már jeleztük f. hó 30-án Oraviczban tartja rendes közgyűlését. A tagok igen nagy érdeklődéssel tekintenek e közgyűlésre szép számmal jelentkeztek már az oraviczai kirándulásra s remélhető, hogy ez olcsó és kedélyesnek ígérkező kirándulashoz nem tagok is fognak csatlakozni, mert az egyesület a vendégeket szivesen látja. Az egyesület a legnagyobb körültekintéssel azon munkálkodik, hogy a közgyűlés s vele összekötött kirándulás ninél jobban sikerüljön s minél könnyebben hozzáférhetőbb legyen, azért gondoskodott olcsó lakásról a vendéglőkben s szükség esetén magánházakban is; a legdrágább szoba egy ágygyal a vendéglőben 80 kr, tömeges elszállásolásnál személyenként 40 kr, az ebéd ital nélkül 53, a vacsora 40 krban van megállapítva. Lesz villásreggeli a 909 méter magas Simeonon, ebéd a Pojana-Juli-n s nem fognak hiányozni üdítő italok sem. A program a következő: 30 elindulás Temesvárról 3 óra 45 perczkor reggel, érkezés Oraviczra 10 óra 24 perczkor, utána kis villás reggeli, 1 órakor ebéd, d. u. 3 órakor közgyűlés a lövészkerthben, este társasvacsora, ismerkedési estély ugyanott. 31. reggel 4 órakor reggeli, 5 órakor elindulás a Kneipp-uton, Abrahám-forras mellett a Simeonra, ott a pavillon átadása és villás reggeli, 9 órakor elindulás Pojana Juliba, felmenés a Boilra s átadása a 2. pavillonnak lemenet a sziklafalhoz s megtékinése az Ilonka balangnak, visszatérés Pojana Juliba, ebéd, pihenő 5 óráig; 6 órakor indulás a Vale forras melletti Marillavölgybe, innét Ronna uton Oraviczra. Oraviczán vacsora, a lövészkerthben táncz, s hajnalban 3 órakor visszautazás Te-

mesvára. Azt hisszük, hogy e szépen összeállított program még számosakat fog e kirándulásnak megnyerni. A kiránduláson nők is részt vehetnek Jelenkezés írásban az egylet elnökségénél július 25-ig.

Irodalom.

Magyarország ezredéves társadalma. Minden intelligens embert érdekelni fogja amaz irodalmi termék, mely a fő- és székvárosban több kiváló író és hirlapíró közreműködése mellett Weninger János hirlapíró szerkesztése és kiadásában az „Országgyűlési Értesítő” nyomdájában most kerül sajtó alá. Emlékalbum lesz az a milleniumra vonatkozólag, „Magyarország ezredéves társadalma (írásban és képben)” címmel. Ez emlékalbumban minden intelligens egyén arcképe, életrajza és családi összeköttetései közölve lesznek, általa nemcsak az lesz elérve, hogy jelenkor társadalma a késő utókornak át lesz adva, de rendkívül fontos adatokat foglal majd magában az egyes családok összeköttetéseinek ismertetésére nézve is. Az arcképek és életrajzok — kivéve az ország dignitásait, a kik az emlékalbum elején lesznek csoportosítva, — oly sorrendben közzétetnek, amilyenben azok a szerkesztőségbe jutnak, az album utolsó lapjain azonban betűsoros névmutató lesz. Ez emlékalbum minden hónap 10-én és 15-én fizetetes kiadásban (22x28 centiméter nagyságban) fog megjelenni és a millenium megünneplése, illetve az országos kiállítás alkalmával nyeri befejezését, a midőn pompás diszkótésben a kiállításon is szerepelni fog. E nagyszabású irodalmi terméknek rendkívül érdekes részét fogja képezni Magyarország ezredéves társadalmi fejlődésének leírása a honfoglalástól kezdve korunkig melynek megírására a szerkesztőség és kiadóhivatal történelmi íróink számára a legközelebbi napokban irodalmi pályázatot fog hirdetni. E nagyszabású mű előfizetési ára: egész évre 12 frt., havonként tehát csak 1 frt. Az előfizetési pénzek a „Magyarország ezredéves társadalma” írásban és képben kiadóhivatalába (VII. kerület. Óvoda-utca 5. szám II. emelet intézők).

„Kortársak”, „Zeitgenossen”, „Vekodruhovia” cz. a magyar német és tót ifjuság és nép számára Körösi László dr. fővárosi író és főreáliskolai tanár szerkesztésében és kiadásában egy új füzetes irodalmi vállalat indul meg, mely hazafias és tanító irányánál fogva méltán megérdemli az olvasóközönség pártfogását. A Franklin-Társulat nyomdájában készülő díszes füzeteket mesteri kivitelű arckép és művészi czimlap fogja éresíteni. Az 5—10 ivre terjedő füzetek a fejedelmek közül népszerű nyelven be fogják mutatni három hazai nyelven a következőket: XIII. Leo. — Ferencz József. — Erzsébet. — Ferencz Ferdinand. — József f. g. — Viktória angol kir. — II. Vilmos német cs. — III. Sándor orosz cz. — Umberto olasz kir. — II. Lipót belga kir. — II. Oszkár svéd-norvég kir. — Abdul Hamit török cs. — IX. Keresztély dán kir. — XIII. Alfonso és Krisztina. — Károly román kir. — Sándor szerb kir. — György görög kir. — Károly Ferd. portugall kir. — Ferdinand bolgár fejedelem. — A főpapok közül: Vaszary K., Császka Gy., Samassa J., Schlauch L., Hornig K., Hidassy C., Zalka J., Dulánszky N., Schopper Gy., Meszlényi Gy., Steiner F., Bubics Zs., Dezeffly S., Benda J., Rimely K., Cselka N. észkeket és püspököket — Az államférfiak közül: Kossuth L., Tisza K., Wekerle, Szilágyi, Csáky A., Apponyi, Eötvös, Ugron, Berzeviczy, Zichy N., Eszterházy M. M. Csemegi, Szilágyi, Zichy Jenő. — Irók: Jókai, B. Bajza L., Sz. Noga J., Tutsek Anna, Tóth L., Szilágyi S., Szász K., Gyulai P., Vadnai K., Vajda J., Falk M., Baksai S., Agai A., Horváth Gy. Rakosi J., Szana T., Ábrányi, Bartók, Kaas, Endrödi, Erdődi B. Mikszath, Váradi A. Herczeg, Karczay stb. — Nüvészek: Munkácsy, Zichy M., d. tz., Benczúr, Wagner Roskovits, Lietzermayer, Strobl, Zala, Zichy G., Paulay, Prielle, Jászai M., Márkus E., Török J., Blahané, Küpy Kl., Ujházi, Nadai Nagy, Mihályfi stb. — Tudósok: Pulszky, Brassai, Vámbéry, Eötvös, Zséchén, Szily, Thaly, Szinnyei, Szabó,

Fraknói, Knauz, Pór, Dankó, Széchenyi, Lóczy, Herman, Beöthy, Schwarz, Ábrányi, Nagy J., Szarvas, Timon, Czigler stb. — Külföldi nagyok: Bismarek, Edison, Carnot, Gladstone, Mommsen, Virchon, Lindau, Müller, Cantu, Rossi, Flammarion, Pasteur, Koch, Rothschild, Matejko, Zumbusch, Joachim, Sarah B., Duse, Sarasate, Verdi, Mascagni, Ibsen, M. Troain, Tolsztoj, Zola, Sardon, Nhnst stb. Egy egy füzet bolti ára 30 kr. Öt füzet előfizető ára egy frt., mely összeg a szerkesztő-kiadó nevére (Budapest, Andrassy-ut 25. sz. a.) küldendő Az érdekes művet legmelegebben ajánljuk T. Cz. olvasóink figyelmébe és pártfogásába.

Vasúti menetrend. Fehértemplomról érkezik: 5.22 reggel, 1.03 délben és 6.11 este, Temesvár felé indul 5.28 reggel, 1.07 délben 6.35 este. Temesvárról érkezik: 7.43 reggel, 2.08 délben és 10.09 este. Fehértemplom felé indul: 7.53 reggel, 2.12 délben, 10.17 este. Nagybecskerekéről érkezik: 11.37 délben, 8.47 este. Becskerek felé indul: 5.47 reggel, 2.25 délután. Jaszenováról Oraviczára indul: 8.05 reggel, 3 délután, 10.55 este. Oraviczáról Jaszenova felé indul: 3 éjél 10.25 délelőtt, 3.50 délután.

Ügyes közvetítők

(agenszekt)

kik törvényesen kibocsátott sorsjegyek elárulásával foglalkozni kívánnak, magas jutalékot (provizio), vagy sikeres működés esetében esetleg rendes fizetést is kaphatnak. Ajánlatok a „Magyar Merkur”-hoz Budapest IV., Hatvani utca 15-ik szám küldendő.

Kirchner J. E. özvegyének

Verseczen saját házában

38 év óta fennálló s gyorsajtóval s más legújabb rendszerű kisebb sajtóval felszerelt

könyvnyomdája

ajánlja magát mindennemű nyomtatványok úgy mint:

ujságok, különféle művek, röpiratok,

árjegyzékek, számlák, étlapok, látogatójegyek,

eljegyzési kártyák, czimlapok, bál meghívók,

gyászjelentések, valamint czimkéek, árújegyek,

arany, bronz vagy különféle színű készítésére.

Elvállal továbbá körözvények, gyászjelentések, tabellák készítését minden hazai nyelven, s a legjutányosabb árak mellett.

A felvételi iroda, mely az Andrassy-sétány és az iskola-utca sarkán lévő Kádits-féle házában van elhelyezve, elvállal mindennemű megrendelést az összes bel- és külföldi hirlapokra, regényekre, divatlapokra és minden e szakba vágó dolgokra.

Ugyanott kaphatók minden fajta irodai szerek a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árakon.

A XXXVII. évfolyammal bíró első verseczi német lap, a „Werschetter Gebirgsbote” és „Délvidék” szerkesztősége és kiadóhivatala számára a hirdetések, felszólamlások és levelek a felvételi irodában is elfogadtatnak.

Mindennemű nyomtatványok a jegyzői irodák részére.